

ERRA TREGIMI RREGULLATOR I MUAJIT

ANKANDI I PARË SOLAR NË KOSOVË

HYRJE

Kosova paraqet një kornizë tërheqëse ligjore dhe rregullative për investime në energji, e karakterizuar nga rregullore të testuara në detaje, rregullator të pavarur dhe potencial të pashfrytëzuar të burimeve të ripërtëritshme me kushte të favorshme gjeografike. Duke qenë se Kosova është shumë e varur nga thëngjilli, Qeveria ka vendosur caqe ambicioze për të siguruar një pjesë prej 35% të prodhimit të saj të energjisë nga burimet e ripërtëritshme deri në vitin 2031 dhe për të arritur neutralitetin e karbonit deri në vitin 2050. Në qendër të këtyre objektivave është miratimi i zgjidhjeve të bazuara në treg, veçanërisht nëpërmjet ankandeve konkurruese të krijuara për të prezantuar kapacitete të reja të energjisë së ripërtëritshme me çmime të përballeshme. Tradicionalisht, iniciativat për energjinë e ripërtëritshme në Kosovë janë mbështetur përmes tarifave nxitëse, duke ofruar tarifa fikse mbi çmimin e tregut për prodhuesit e energjisë. Megjithatë, duke e njohur nevojën për mekanizma më efikas dhe më të përgjegjshëm ndaj tregut, Kosova ka kaluar në skemat e mbështetjes konkurruese. Ky ndryshim strategjik arriti një moment kyç më 29 mars 2024, kur Kosova mbajti ankandin e saj të parë solar për të zhvilluar një impiant solar me kapacitet 100 megavat. Kjo ngjarje e rëndësishme vë në pah përkushtimin e Kosovës për të diversifikuar portofolin e saj të energjisë dhe për të forcuar përkushtimin e saj ndaj kujdesit për mjedisin.

KORNIZA LIGJORE DHE RREGULLATIVE

Si përgatitje për ankandin e parë solar në Kosovë, ZRRE ka përgatitur metodologjinë për caktimin e çmimit fiks për ankandet e energjisë së ripërtëritshme¹. Kjo qasje bazohet në direktivat e Udhëzimit Administrativ nr. 01/2023² për promovimin e BRE-ve, si dhe Ligjit për BRE-të³, i cili është miratuar më 05.04.2024.

Një ekip konsulentësh bashkëpunoi ngushtë me Ministrinë e Ekonomisë për të rishikuar Udhëzimin Administrativ për Vendosjen e Objektivave për Prodhimin e Energjisë Elektrike nga BRE dhe Udhëzimin Administrativ për Shfrytëzimin e Mbështetjes së Energjisë së Prodhuar nga BRE. Këto rishikime synojnë përafrimin e objektivave të prodhimit të energjisë elektrike me Strategjinë e re, duke siguruar përdorimin e mekanizmave mbështetës transparentë, konkurrues për kapacitetet e reja të BRE.

KARAKTERISTIKAT E ANKANDIT SOLAR

Në bashkëpunim me ekspertë vendorë dhe ndërkombëtarë, Ministria e Ekonomisë ka përzgjedhur në mënyrë strategjike Kramovikun, në komunën e Rahovecit, si vend për impiantin diellor. Ky lokacion ndodhet në tokë

¹ [Metodologjia ZRRE/Nr. 01/2023 për Përcaktimin e Tarifës Nxitëse Maksimale, Premiumit Fiks dhe Çmimit të Fiksuar Maksimal](#)

² [Udhëzimi Administrativ \(ME\) No.01/2023](#) për përdorimin dhe Mbështetjen e Gjenerimit të Energjisë nga Burimet e Ripërtëritshme të Energjisë

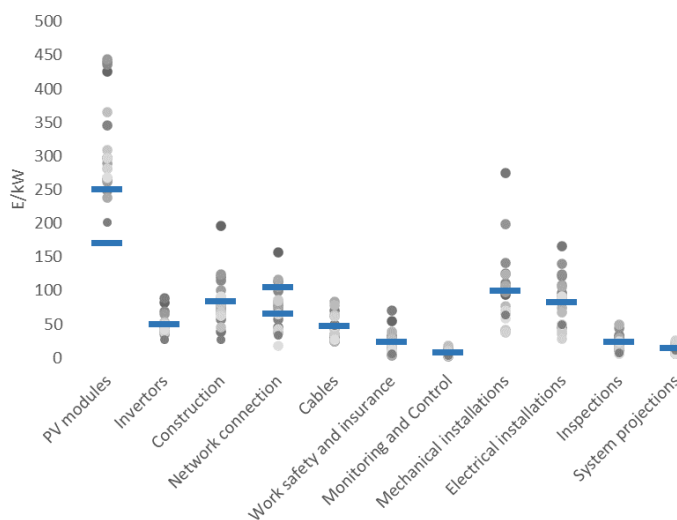
³ [Ligji nr. 08/L-258](#) për Promovimin dhe Përdorimin e Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë.

publike, duke ofruar avantazhe të shumta: terreni është i përshtatshëm për ndërtim dhe instalim, ka qasje të lehtë për automjete dhe pajisje, dhe zona përfiton nga rrezatimi i lartë diellor me orientim optimal nga jugu dhe jugperëndimi. Çfarë e bën edhe më atraktive këtë zonë është një qira 30-vjeçare dhe një Marrëveshje e garantuar për Blerjen e Energjisë me kohëzgjatje 15-vjeçare (MBE) me dispozita për lidhjen me rrjetin e afërt.⁴

MBE përcakton që ofertuesi fitues do të lidhë një Marrëveshje për Blerjen e Energjisë me Operatorin e Tregut për pesëmbëdhjetë (15) vjet, duke filluar nga data e hyrjes në operim të impiantit solar fotovoltaik.⁵ Kjo MBE do të transformohet në një Kontratë për Diferencë (KpD) pasi Zyra e Rregullatorit për Energji (ZRRE) të konfirmojë themelimin e një tregu likuid dhe funksional të një-dite-para në Republikën e Kosovës. Ky tranzicion është krijuar për të siguruar që ofertuesi i përzgjedhur nuk do të ndikohet negativisht.

Zyra e Rregullatorit për Energji (ZRRE) ka zhvilluar një metodologji për përcaktimin e çmimit të fiksuar maksimal duke analizuar koston e nivelizuar të energjisë elektrike (LCOE-Levelized Cost of Electricity), çmimin maksimal dhe rezultatet nga ankandet e mëparshme dhe skemat mbështetëse. Në analizën LCOE, të gjitha kostot – duke përfshirë CAPEX, OPEX dhe kostot financiare – janë marrë parasysh nga perspektiva e ZRRE-së për të siguruar interes të qëndrueshëm. Në përcaktimin e kushteve financiare për ankand, ZRRE-ja ka përdorur metodologjinë e koston së nivelizuar të energjisë elektrike (LCOE) për të analizuar dhe vendosur parametrat kryesorë financiarë: premiumi fiks, çmimi i fiksuar maksimal dhe tarifa nxitëse maksimale. Bazuar në një vlerësim të LCOE⁶ dhe tregun e energjisë fotovoltaike, ZRRE ka konstatuar se çmimi maksimal duhet të vendoset në €75/MWh. Ky çmim synon të nxisë interesin dhe konkurrencën e mjaftueshme për ankandin solar 100 MW. Rrjedhimisht, çdo ofertë që tejkalon këtë prag çmimi maksimal prej 75 €/MWh u përjashtua nga procesi i tenderimit konkurrues, në përputhje me kriteret e paracaktuara.

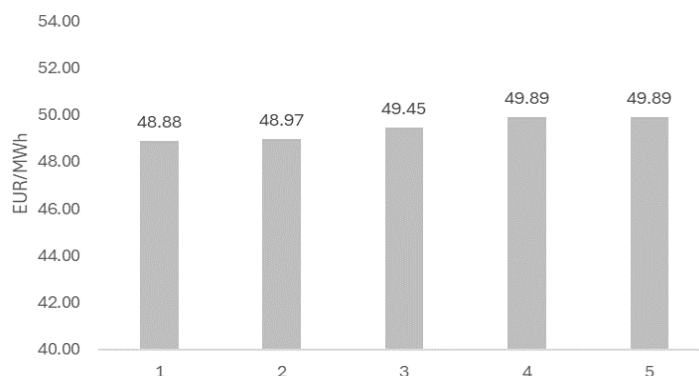
Figure 1 LCOE referencat e shtrirjes së koston së vlerësimit

REZULTATET E ANKANDIT DHE HAPAT E ARDHSHËM

Nga investitorët e interesuar është kërkuar që të dërgojnë dosjen e tenderit me propozime teknologjike dhe financiare, me anë të së cilës janë vlerësuar nëse i plotësojnë kushtet për të aplikuar. Më pas, në ankandin elektronik, kompanitë kanë konkurruar duke dorëzuar oferta në mënyrë progresive më të ulëta në katër sesione. Sesioni i tenderimit filloi me ofertën më të ulët financiare nga procedura e aplikimit e cila ishte 70€/MWh. Në sesionin fillestar

Figure 2 Çmimet e propozuara në sesionin e fundit të ankandit

⁴ [Ankandi Solar 100 MW i Kosovës](#)

⁵ [Njoftim për Kontratë 100-MW-Solar ENG 12-05-23](#)

⁶ [Raport Konsultativ - Vlerësimi i Tarifës Nxitëse Maksimale dhe Çmimit të Fiksuar Maksimal për Ankandin Solar 100 MW](#)

ishin 43 oferta, duke përfunduar me 57.00€/MWh. Çmimi ra në sesionin e dytë që përfundoi me 35 oferta në 49,89€/MWh. Sesioni i tretë tërhoqi 20 oferta, duke ulur më tej çmimin e mbylljes në 48,88 €/MWh

Sesioni përfundimtar u përmbyll me 48,88 €/MWh, duke shpallur konsorciumin ORLLATI/HoldinGaz/JahaSolar/ZPV të udhëhequr nga Zvicra, fitues të procesit të tenderimit. Ky konsorcium i përbërë nga partnerë vendas dhe ndërkombëtarë ka më shumë se pesë kompani dhe konsorciume në total.

Procesi i tenderimit të drejtpërdrejtë dha rezultate të jashtëzakonshme, duke maksimizuar rezultatin e ofertës dhe duke ulur çmimin gjatë tri sesioneve. Duhet theksuar se dallimi ndërmjet ofertës fituese dhe ofertës së pestë ishte vetëm 1.01 EUR/MWh. Dallimi ndërmjet ofertës fituese dhe ofertës së dytë ishte më pak se 10 EUR c/MWh.

RRITJA E GJENERIMIT TË ENERGISË SË RIPËRTËRITSHME NË TË ARDHMEN

Pas përfundimit të suksesshëm të ankandit të parë të energjisë solare në Kosovë, qeveria do të nisë një proces transparent dhe konkurrues tenderimi për një kapacitet gjenerues të energjisë elektrike nga era prej 150 MW, deri në mesin e vitit 2024. ZRRE-ja duhet të miratojë metodologjinë e saktë që do të përdoret për të përcaktuar çmimet e aplikueshme gjatë çdo raundi të ofertave konkurruese. Ky çmim, i njohur si çmimi i fiksuar maksimal, përfaqëson normën përfundimtare që ofertuesit e suksesshëm do të marrin potencialisht si përfitim nga pjesëmarrja në procesin e tenderimit konkurrues.